

Петко Тодоров
Училищна икона

Всички мои връстници от наше село ни бяха сбрали в училището. Стегнати, пременени, със снети в страхопочитание калпаци, ний бяхме наредени пред старата училищна икона. Едни от долния край, други от горния; едни богати – други сиромаси; всички за пръв път се запознавахме в училището. Дядо поп светяваше вода, двама учители му помагаша наоколо, а ний с трепет в душа бяхме вдигнали светли погледи към строго монашеските образи на светите отци – Кирил и Методий, над които бе свит венец от сочни цветя. Някаква суровост сякаш да вееше още тогава от тази дървена икона, която смъртно повдигаше вяра, надежда и боязън в младите ни сърца. Ний я гледахме, ний невнятно се молахме на тия старчески лица, като едничко упование пред неуловимото бъдеще. Свещеникът свърши водосвета, вдигна китка и няколко сребристи капки оросиха иконата. Цветица трепнаха по нея, капките, обагрени от набожните вошеници, заблестяха и някаква вълшебност като да одухотвори лицата на нашите просветители... Дядо поп се обърна към нас, поръси ни и ни благослови. Тогава един от учителите поде и ний в един глас сляхме нашата молитва:

Милий боже, помогни ми
да науча да чета,
с ум и разум надари ме,
да не мога да греша.

Дай на мама, дай на татя
здраве, сила и живот,
мир, любов на всички братя
и добро на цял народ!

Ний пеехме със замолени очи към иконата и сякаш в песента да сляхме душите и сърцата си. Ний се вече сближихме, преди да си кажем дума, ний се обикнахме вече като братя.

Ний бяхме другари.

И почнахме всички заедно: а, б... Всяка сутрин сбрани подемахме упорно нашето четене и без да се обръщаме назад, вървахме все по-нататък и по-нататък – пред нашите очи се разкриваше все по-нов, все по-таинствен мир... Ний учехме нашата родна реч, тълкувахме книгата на миналата слава; повдигахме очи към небото, взирахме се в сърцевината на земята; мисълта ни летеше през океани, страни и балкани и всички със затаено нетърпение простирахме ръце към бъдещето.

А иконата стоеше над нас.

Вдигаше ли се в източни долини слънцето, ний с молитва на уста се изправяхме пред вече поолющената, овехтяла икона, засядаше ли уморен денят, ний скръстяхме пак ръце, отдъхвахме пред нея.

Кога през зимните мъгливи утрини фъртуната ни подвееше някой откъснат звук от призовния звън на училищния звънец, ний тичахме с все сила да застанем пред иконата и да се заловим на работа в топлата училищна стая, между стените на която като да се още повече сближаваме и задружно в най-сладки блянове се унасяхме...

Благословени ученически блянове пред иконата!...

Като чевръст младенец в майчина утроба затрептяваше потайно в недрата на земята животворна пролет. И сочни цветове застлаха с китен килим селските морави; като огледани невести се обкичваха дървесата с бисерни цветове, завръщаха се лястовички и щъркели по ланшни гнезда. – Ний пак пред иконата пеехме хвалебния химн на възкръснатата, заедно с Христово възкресение, природа:

Христосъ воскресе изъ мертвихъ,
Смертию смерть поправъ
И свещимъ во гробехъ
Жнотъ даровавъ.

Па през тези пролетни дни някак загрижено захващяхме да преобръщаме вече поопърпаните листи на учебниците си. Преповтаряхме забравени уроци. – Наближаваше изпит.

Ще наберем цветя, ще окичим иконата и рано в неделя след църковен отпус с разтупкани от вълнение сърца пред изпита, който са посетители всички роднини и първенци – заставахме пак пред светия образ. И цялото училище еква от гръмката песен на молитвата:

Благословен си Христе Боже нашъ...

Ний вече възмъжавахме. По нашите младежки лица трептяха първите пробуди на смътни желания, нашите бистри погледи замъгляваха първите замисли и кроежи. В училището се бе сбрало цялото село. А учителят, кой знае защо, загрижено ходеше между нас мълчалив. Ний неспокойно изгледвахме ту училището, ту пак окичената с венец от пролетни цветя икона. Лицата на нашите първоучители бяха пак спокойни и сякаш с тази си могъщност искаха да ни напътят в живота, както майка, която добре наредила сина си, спокойно го изпраща да търси

щастieto си...

По-малките ученици запяха:

... Сега ще да видим, чада,
кой наука любил,
кой поиграл в празник, чада,
времето си губил...

И с вяра, с младежка сила ний се разпиляхме в живота...

Ала... вече не можахме пак всички да си намерим една икона. Едни от нас се пръснаха в името на тая икона от училището да сеят знание и светлина из тъмните глъбини на родината, но измъчени, сломени вече, като да изтриват от сърца светостта на тези образи. Други хвърлиха кал върху тая икона, а колко срещам, обвесили я на шия, да простират ръце по кръстопътищата на света, колко пък се лутат без вяра, без икона в живота, като жерави в мъгла?...

Само старата икона стои и досега в училището. Понякога мина ли край тази свята ограда, аз виждам, със заруменени лица, вдигнати към нея русокоси главички и като малки лястовички из гнездо как нетърпеливо подемат незакрепнали крила навън...

КРАЙ

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7493>]